

"Učimo o prošlosti da bi nam bilo bolje u budućnosti"

Tijekom provedbe projektne nastave "Učimo o prošlosti da bi nam bilo bolje u budućnosti", učenici su sudjelovali u raznovrsnim aktivnostima iz različitih područja, povezanim kroz pet tematskih tjedana.

Uvjerena sam da je **svako dijete inspiracija** za kreiranje razvoja kvalitetnijeg društvenog života, a to znači da su nam djeca zapravo učitelji. Upravo zato temelji ranog školskog odgoja i obrazovanja trebaju biti prepoznati usposobnostima, interesima, mogućnostima i potrebama svakog djeteta. Da bi mogli uskladiti ubrzani razvoj društva s dječjim različitostima, neminovno trebamo kontinuirano podizati kvalitetu odgojno-obrazovnog rada čime bi razvijali potrebite kompetencije učenika. To je moguće samo ako kreiramo poticajnu klimu za rad i suradnju, tj. takvo stimulativno okruženje u kojemu će svakodijete željeti i težiti napretku i većim dostignućima, odnosno u kojemu će **osjetiti zadovoljstvo cjeloživotnog učenja i razvoja**.

Poučiti učenike, pravilno ih voditi kroz njihov kognitivni, socio-emocionalni i fizički razvoj te nadgledati i usmjeravati njihov proces upravljanja vlastitim učenjem predstavlja izazov u pedagoškom radu. **Smatram da se kvaliteta može postići samo ako se pedagoški djelatnici kontinuirano zalažu za vlastiti razvojpotrebitih kompetencija koje će im pomoći u razvoju učeničkih kompetencija.** Zato se i trudim razvijati vlastite kompetencije, a u isto vrijeme potaknuti učenike i kolege da u svoj rad unose i potiču primjenu kombinacije široke lepeze znanja, kreativnosti i vještina. Putem primjene različitih smislenih i stimulativnih strategija, tehnika i metoda rada, nekadašnje enciklopedijsko znanje pokušavam mijenjati razvijanjemučeničkih sposobnosti razumijevanja, rješavanja problema i praktične primjene znanja uz stjecanje umijeća koja pridonose kvaliteti života. U tom radu se jako puno oslanjam na iskustva učenika i njihova relevantna predznanja i pomoć njihovih članova obitelji kao te čitave zajednice, uvažavajući dječje razvojne karakteristike.

Kako je moj životni moto da svaka osoba može **napredovati i uspjeti** biti bolja od same sebe, tako je i moj profesionalni moto da svaki učenik može i treba biti uspješniji danas više nego juče. Cilj mi je zapravo inovacijama u odgojno-obrazovnom procesu poboljšati motivaciju učenika za učenjem, uvažavajući svakog pojedinca i potrebe društva u cjelini.

DETALJAN OPIS

1. POLAZIŠTA

Prethodno iskustvo u radu s učenicima četvrtog razreda te prepoznavanje njihove potrebe da ih više uključim u planiranje nastavnih aktivnosti, kao i moja vlastita želja da u nastavnoj praksi kreiram stimulativno okruženje za učenje, motiviralo me da na početku 4. razreda učenike detaljnije uputim u Projektnu nastavu, predstavim im (prezentiram) različite primjere aktivnosti projektne nastave učenika drugih škola te usporedimo takve i sličine aktivnosti s našim dotadašnjim razrednim radom.

Na osnovu uvida u NPP za 4. razred koji se koristi u našoj županiji, učenicima sam pružila mogućnost izbora teme koja ih interesira, kao i prijedlog aktivnosti kojima bi tu temu realizirali. Učenici su iskazali zainteresiranost za proučavanje prošlosti našeg užeg zavičaja.

Na pitanje: „**Na koje načine možemo upoznati prošlost našeg kraja?**“, između mnogih predloženih aktivnosti, kroz „**Oluju mozga**“, učenici su najčešće iskazali interes za istraživačkim aktivnostima,

timskim aktivnostima i izvanučioničnoj nastavi.

Kako je upravo sadržaj planirane teme proučavanja prošlosti temelj za proučavanje povijesti koje će učenike čekati u višim razredima, odlučila sam u planiranoj projektnoj nastavi pokušati kombinirati što više raznovrsnih smislenih strategija poučavanja i učenja koje će pomoći djeci u razumijevanju značaja utjecaja prošlosti na budućnost, a u isto vrijeme motivirati ih na samostalne istraživačke aktivnosti kojima će dolaziti do novih spoznaja. Međutim, da bi se bavili proučavanjem prošlosti našeg zavičaja, trebalo je isplanirati i obradu pojmova sadašnjosti, prošlosti i budućnosti, razlikovanje pojmova predci i potomci, kao i snalaženje na vremenskoj crti (lenti) te poseban značaj dati značenju i vrstama kulturno-povijesnih spomenika.

U izradu plana i programa programirane nastave te planiranje konkretnih aktivnosti smo uključili i roditelje učenika na roditeljskom sastanku. Vodilo se računa o korelaciji nastavnog sadržaja, interesu i mogućnostima učenika, kao i resursima.

KRATAK OPIS PRAKSE

U toku provedbe projektne nastave **Učimo o prošlosti da bi nam bilo bolje u budućnosti učenici su imali priliku sudjelovati u raznovrsnim jezičkim, matematičkim, likovnim, glazbenim, znanstvenim i tjelesnim aktivnostima sjedinjenim i isprepletenim u pet tjednih tema.** Veći dio nastavnih aktivnosti je realiziran za vrijeme nastave, dok je dio istraživačkog rada, podijeljen u šest grupa prema interesu učenika, realiziran u okviru izvannastavnih aktivnosti (proučavanje tradicionalnih običaja – svatova i blagdana, proučavanje odjeće, intervjuiranje i anketiranje...). Aktivnosti su provedene na više mjesta, od rada u učionici, u hodniku škole, školskoj sportskoj dvorani, Trening-centru, u muzejima i samostanu, do aktivnosti u Školskoj ulici i kod kuće, surađujući s roditeljima učenika, kustosima i voditeljima muzeja, slučajnim prolaznicima, ostalim učenicima i učiteljicama škole.

CILJ I ŽELJENI ISHODI

Cilj: Razumjeti i cijeniti značaj prošlosti za kreiranje bolje budućnosti

Ishodi:

- objasniti i razlikovati prošlost, sadašnjost i budućnost
- orijentirati se u vremenu (desetljeće, stoljeće, tisućljeće)
- prikazati svoje prvo desetljeće pomoću vremenske lente
- uvidjeti raznovrsno izvora znanja te navesti primjere načina učenja o prošlosti
- objasniti odnos potomaka i predaka
- cijeniti i uvažavati svoje pretke i tradiciju

- predložiti praktične primjere kvalitetnijeg odnosa potomaka prema pretcima
- objasniti čemu služe kulturno-povijesni spomenici, muzeji, arhive i knjižnice
- razlikovati arhivu od knjižnice te kreirati razredni muzej, knjižnicu i arhivu
- usporediti predmete iz prošlosti i sadašnjosti
- predvidjeti izgled određenih predmeta i događaja u budućnosti
- pripovijedati o najvažnijim blagdanima našeg zavičaja
- usporediti suvremenu narodnu odjeću i obuću u odnosu na prošlost
- izraditi upitnike i ankete
- intervjuirati nekoga
- prepoznati, navesti i pretpostaviti primjere napretka tehnologije
- njegovati tradiciju
- predložiti načine očuvanja tradicije
- napisati obavijest i izvješće, objasniti način na koji prošlost utiče na sadašnjost i budućnost

2. DETALJAN OPIS REALIZACIJE

I. KORAK: Dogovor o organiziranju projektne nastave

Učiteljica je učenicima, uz pomoć priručnika Projektna nastava, predstavila pojam i načine organiziranja projektne nastave. Učenici su imali mogućnost prepoznavanja i usporedbe nastavnih aktivnosti s onima koje su oni do tada primjenjivali.

Na Satu razredne nastave, učiteljica je učenicima predstavila NPP za 4. razred. Učenici su uvidom u sadržaj izabrali područje svog interesa – prošlost užeg zavičaja. Na satu Hrvatskog jezika je realizirana aktivnost „**Parlaonica**“ na kojoj su učenici, uz vodstvo učiteljice, definirali naziv projektne nastave: Učimo o prošlosti da bi nam bilo bolje u budućnosti.

II. KORAK: Izrada plana i programa projektne nastave

Nakon par dana promišljanja o aktivnostima, učenici su putem „**Oluje mozga**“ nabrajali i predlagali izbor aktivnosti kojima bi najbolje mogli upoznati prošlost zavičaja. Izradili smo „**Grozd**“ u kojemu su se jasno mogle prepoznati različite jezičke, znanstvene, likovne, glazbene i tjelesne aktivnosti (Prilog 1: fotografija izgleda grozda – učeničkog prijedloga aktivnosti).

- Na satu razredne zajednice su učenici s učiteljicom izradili preliminarni plan i program svoje projektne nastave.
- Na roditeljskom sastanku su roditelji upoznati s interesom učenika, analizirali i svojim prijedlozima dopunili plan i program projektne nastave (Prilog 2: Plan i program projektne nastave).
- Učenicima je prezentiran finalni izgled plana i programa projektne nastave, nakon kojeg je simbolično obavljeno potpisivanje ugovora s obećanjem za aktivno sudjelovanje u

tandemskim, timskim i samostalnim aktivnostima.

KORAK: Podjela zadataka prema interesu učenika i roditelja te dogovor o radu

- Učiteljica je učenicima pojasnila da će dio aktivnosti svi raditi skupa, za vrijeme nastave, ali da će za istraživačke aktivnosti biti organizirani timovi, u koje će se oni, prema svojim interesima prijaviti.
- Ponovljena su pravila za rad u grupi i istaknut značaj svakog pojedinca za ostvarenje cilja.
- Učenici su izabrali svoja zaduženja (Prilog 3: Zadaci za timski istraživački rad).
- Dogovoreno je da će se na satu razredne zajednice analizirati realizacija projekta, razgovarati o eventualnim poteškoćama i rješenjima za određene aktivnosti ili situacije, a po potrebi i nakon nastave.
- Roditeljima je poslana obavijest za mogućnost aktivnog sudjelovanja u realizaciji projektne nastave u vidu volontera (Prilog 4: Obavijest za roditelje o volontiranju tijekom projektne nastave).

III. KORAK: Realizacija planiranih aktivnosti

- Planirane aktivnosti se uvezuju u tjedne operativne planove (Prilog 5: Tjedni operativni planovi rada tijekom realizacije projektne nastave).
- Primjeri aktivnosti:

I. TJEDAN:

„S bakom i djedom u školu“ je naziv dana otvorenih vrata u kojemu su s učenicima na nastavu došli baka ili djed.

Tijekom ovog dana učenici su s predcima prošli kroz nekoliko aktivnosti:

- a) Intervjuiranje predaka (Prilog 6: Pitanja za intervju pretka + dodatno Pitanja za intervju kustosa),
- b) Slušanje priče o djetinjstvu predaka;
- c) Prepoznavanje dalje prošlosti na fotografijama;
- d) Slušanje i razumijevanje kroz analizu mudrih savjeta za potomke;
- e) Zajednička izrada rekonstrukcije na temu Prošlost i sadašnjost na okupu;
- f) Učenje igranja narodnog kola i društvenih elementarnih igara iz prošlosti;
- g) Usporedba dječje užine sa zdravom hranom iz prošlosti (Prilog 7: Fotografije aktivnosti s bakama i djedovima tijekom dana otvorenih vrata za bake i djedove).

Organiziranje izložbenog štanda na manifestaciji Dani zahvalnosti plodovima zemlje – predmeti za rad na zemlji (nekada i sada), predmeti za pripremu hrane (nekada i sada), proizvodi od brašna

(nekada i sada), proizvodi od voća (nekada i sada), proizvodi od povrća (nekada i sada) (Prilog 8: Fotografije s manifestacije Dani zahvalnosti plodovima zemlje).

II. TJEDAN:

- a) Izrada vremenske lente prvog desetljeća;
- b) Gledanje i analiza kazališne predstave Priče iz davnine;
- c) Stvaralačko pisanje na temu Sto ljeta/jeseni/zima/proljeća;
- d) Likovno izražavanje na temu: Najdraži događaj mog prvog desetljeća.

III. TJEDAN:

- a) Posjeta i obilazak zgrade 1. osnovne škole u BiH na čijem se mjestu poslije nalazila Zadruga, a sada zadružni muzej;
- b) Obilazak knjižnice i muzeja u samostalnu u Tolisi;
- c) Intervjuiranje kustosa muzeja;
- d) Pripovijedanje na temu Važni događaji u prošlosti našeg kraja.
(Prilog 9: Fotografije izvanučioničnih aktivnosti tijekom obilaska muzeja i knjižnice u samostanu)

IV. TJEDAN:

- a) Kreiranje razrednog muzeja;
- b) Usmeno i pismeno izražavanje na temu JA U BUDUĆNOSTI;
- c) Izrada i zakopavanje vremenske kapsule (Prilog 10: Fotografije izrade VREMEPLOVA);
- d) Analiza književnog djela: Priče iz davnina;
- e) Čitanje i pisanje rimskih brojeva;
- f) Kanonsko pjevanje;
- g) Uspoređivanje glagola radnji koje su se vršile u prošlosti u odnosu na sadašnjost te predviđanje glagola radnji budućnosti;
- h) Izrada dijela narodne nošnje;
- i) Izrada lutke s odjećom iz budućnosti (Prilog 11: Fotografije izrade dijela narodne nošnje, krpenih lutkica i odjeće u budućnosti);
- j) Prezentiranje i analiza istraživačkih timskih radova:

Idem u svatove – istražiti i usporediti svatovske običaje ljudi nekada i sada;

Odgoj i obrazovanje u školi – istražiti razvoj naše škole te pretpostaviti nastavak razvoja;

Blagdani – posebni i važni dani (usporedba tradicionalnih običaja nekada i sada);

Za bolju budućnost – anketiranje stanovništva o prijedlozima za bolju budućnost našeg kraja;

Odjeća govori o čovjeku – istražiti običaje ljudi našeg kraja kroz odjeću koju su nosili i koju nose (svečane prilike, svakodnevna odjeća).(Prilog 12: Fotografije prezentacije učeničkih istraživačkih aktivnosti)

V. TJEDAN:

- a) Pisanje obavijesti o organiziranju Dana otvorenih vrata Vremeplov 4. razreda;
- b) Pisanje „dvostrukog dnevnika“ – pitanja i odgovori na temu: Što smo naučili kroz projektnu nastavu (Prilog 13: Obrazac za pisanje dvostrukog dnevnika);
- c) Pisanje izvješća o organiziranom danu otvorenih vrata;
- d) Izrada pozivnica i dogovor o „razrednim kustosima“ tijekom dana otvorenih vrata (Prilog 14: pozivnice učenika za Dan otvorenih vrata);
- e) Pismeno provjeravanje uspješnosti i dostignuća u razumijevanju teme o prošlosti, sadašnjosti i budućnosti našeg kraja (Prilog 15: Izgled nastavnog listića za pismenu provjeru usvojenosti i razumijevanja sadržaja o prošlosti zavičaja).

V. KORAK:

Prezentacija učeničkih aktivnosti i rezultata istraživanja kroz dan otvorenih vrata za javnost: Vremeplov 4. razreda

- Ravnatelj i pedagoginja su upoznati s projektnom nastavom 4. razreda i pozvali medije na prezentaciju uradaka (novinar, snimatelj lokalne televizije).
- Učenici su osmislili izgled pozivnice za javnost (veliku izrađenu pozivnicu smo istakli na ulazna vrata škole, a manje poslali u muzej Zadruge, samostanski muzej, Ministarstvo prosvjete ŽP te po jednu ponijeli kućama za članove obitelji).

Učenici su uz vodstvo učiteljice uredili učionicu za predstavljanje projektne nastave (Prilog 16: Fotografije sa Dana otvorenih vrata, za javnost – predstavljanje projektne nastave učenika 4. razreda); na ulazu su goste dočekivali dječak i djevojčica u narodnim nošnjama, ispred vrata učionice su na čart-papiru istaknuti A3 papiri ispisanim ciljevima, zadacima i sudionicima projektne nastave; u desnom kutku učionice je postavljeno projektno platno na kojemu su se nizali slajdovi učeničkih aktivnosti (**Prilog 17: Power-point prezentacija**), na razrednoj vrpici i u umjetničkom kutku su izloženi likovni uratci, u središtu učionice je postavljen razredni

3. EFEKTI; POSTIGNUTI REZULTATI

-Praćenje učeničkih aktivnosti, sposobnosti i dostignuća se obavljalo kontinuirano, a u navedeno su se uključivali i učenici potičući ih na vrjednovanje u vidu usmenih povratnih informacija o aktivnosti učenika u grupnom istraživačkom radu, kreiranju plakata i prezentiranju sadržaja istraživanja. Utvrdilo se da su učenici marljivije radili u timskim aktivnostima jer je uspješnost njihovog praktičnog rada veća u odnosu na pismenu provjeru

-Pismenom provjerom se na kraju projektne nastave utvrdilo da su učenici u većem dijelu uspješno usvojili i razumjeli obrađeni nastavni sadržaj (razredni prosjek = 4,2)

- Učenici su nakon projektne nastave obiteljski odlazili u posjećene muzeje i samostansku knjižnicu
- U program razredne ekskurzije su učenici samoinicijativno predložili posjet muzeja tog grada
- U većini učeničkih užina su gazirane sokove zamijenili domaći voćni sokovi, a kupovinu hamburgera i serviča sa salamom za užinu zamijenili pohani kruh i sendviči s povrćem.
- Dio učenika se u II. obrazovnom razdoblju uključilo u izvannastavnu sekciju Mali folklor
- Učenici su samoinicijativno predložili, izradili i istakli u učionici najinteresantnije mudrosti koje su naučili od svojih predaka i odlučili da nam to, kao razrednoj zajednici, budu smjernice za nova pravila ponašanja
- Učenici su bili ponosni svojim uratcima i dugo su odgađali kreiranje novog fizičkog učioničnog okruženja za novu temu jer im je bilo žao skloniti izložbene uratke objašnjavajući: „Možda će još netko doći vidjeti što smo sve radili.“ ☒ Izložbene predmete smo premjestili u hodnik škole, a kreirali smo i „povijesni“ kutak (mali školski muzej starih predmeta) (Prilog 17a: fotografije malog školskog muzeja)
- Roditelji su na slijedećem Roditeljskom sastanku iskazali oduševljenje organiziranom projektnom nastavom i odmah predložili da se i u II.obrazovnom razdoblju organizira sličan oblik nastave. Jedino je jedan roditelj sugerirao da su pojedini roditelji trebali manje sudjelovati u izradi plakata za predstavljanje istraživačkog timskog rada.
- Na Aktivu učitelja razredne nastave su tražili detaljan opis pripreme i organizacije projektne nastave koja se realizirala u 4.razredu, tako da su i ostali učitelji počeli promišljati o efikasnosti primjene sličnih metoda, strategija i tehnika rada
- Broj volontera i gostiju iz kruga šire obitelji učenika se povećao na drugim razrednim i školskim manifestacijama, izložbama i priredbama

U narednom 5.razredu, tijekom proučavanja prošlosti domovine, učenici su iskazali posebnu zainteresiranost, samoinicijativno predložili i aktivno sudjelovali u realizaciji teme (Prilog 18a: Fotografije izrađenog školskog muzeja, nakon projektne nastave i na prijedlog učenika; 18b: **fotografije prezentacije istraživačkog rada učenika 5.razreda kroz temu Prošlost domovine**)

4. Dodatni komentari i sugestije drugim nastavnicima koji bi željeli implementirati vašu ideju

- a) Pružiti jasnije naputke za rad roditelja tijekom volontiranja u grupnim istraživačkim radovima
- b) Pokušati efikasnije osmisliti matematičke aktivnosti u korelaciji sa znanstvenim
- c) Osigurati školskog snimatelja i fotografa za Dane otvorenih vrata ☒

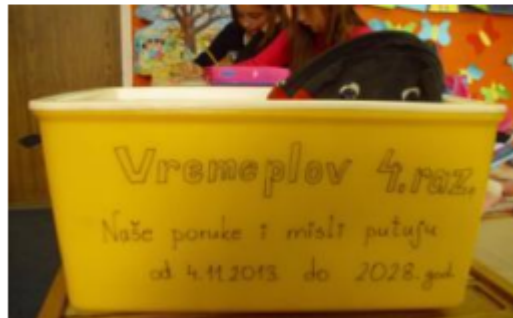
U našoj školi je samo jedan odjel učenika 4.razreda, ali bi efikasnost projektne nastave sigurno bila veća da je više razrednih odjela uključeno u rad, što bi značilo da kolegama koji žele implementirati ovu ideju organizacije projektne nastave predlažem planiranje na nivou više razrednih odjela (svi 4.razredi ili cijela razredna nastava)

Plan i program projektne nastave

Planirane aktivnosti:	Planirano okvirno vrijeme	Vrijeme realizacije
Prezentiranje organiziranja projektne nastave	9.mj. 2013.	6.rujna 2013.
Izbor teme projektne nastave	I.tjedan 10.mj. 2013.	6.rujna 2013.
Podjela zadataka prema sklonostima učenika	I.tjedan 10.mj. 2013.	11.listopada 2013.
Simbolično potpisivanje obećanja	I.tjedan 10.mj. 2013.	11.listopada 2013.
Priprema upitnika, anketa	II.tjedan 10.mj. 2013.	II.tjedan 10.mj. 2013.
Organiziranje Dana zahvalnosti plodovima zemlje	II.tjedan 10.mj. 2013.	18.listopada 2013.
Organiziranje Dana otvorenih vrata za bake i djedove: „S bakom i djedom u školu“	II.tjedan 10.mj. 2013.	17. listopada 2013.
Izrada plakata: Prošlost-sadašnjost-budućnost	III.tjedan 10.mj. 2013.	14. listopada 2013.
Priprema i kušanje jela iz prošlosti	II.tjedan 10.mj. 2013.	17. listopada 2013.
Uspoređivanje predmeta iz prošlosti sa predmetima iz sadašnjosti	II., III. i IV. tjedan 10.mj.	14. listopada 2013.
Pisanje uratka o pretku	II.tjedan 10.mj.	18. listopada 2013.
Crtanje predmeta iz prošlosti, sadašnjosti i budućnosti	III.tjedan 10.mj.	14. listopada i 29.listopada 2013.
Izrada vremeplova – Kada odrastem...	III.tjedan 10.mj.	4. studenog 2013.
Posjeta i obilazak muzeja u samostanu	IV.tjedan 10.mj. 2013.	29. listopada 2013.
Posjeta i obilazak muzeja u Zadruzi	IV.tjedan 10.mj. 2013.	29. listopada 2013.
Intervjuiranje predaka	II.tjedan 10.mj. 2013.	17. listopada 2013.
Anketiranje učenika i djelatnika škole te slučajnih prolaznika na ulicama D.Mahale o prošlosti	kraj 10.mj. i početak 11.	kraj 10.mj. i početak 11.
Analiziranje književnih djela i isticanje pouka o vrijednosti pravilnog odnosa pretci-potomci	III. tjedan 10.mj. 2013.	21. i 25. listopada 2013.
Prikupljanje starih fotografija	II., III. i IV. tj. 10.mj. 2013.	29. listopada 2013.

Plesanje starih i suvremenih plesova	III. tjedan 10.mj. 2013.	15.-17. listopada 2013.
Uređenje razrednoj muzeja	I.tjedan 11.mj. 2013.	31. listopada 2013.
Priprema i zakopavanje vremenske kapsule	I.tjedan 11.mj. 2013.	4. studenog 2013.
Pogled u budućnost: Izrada likovnog uratka: Ja u budućnosti	I.tjedan 11.mj. 2013.	7. studenog 2013.
Prezentacije istraživačkog rada	I.tj. 11.mj.2013.	8.studenog 2013.
Uređivanje panoa i izložbe za završetak projektne nastave	I.tj. 11.mj.2013.	11. studenog 2013.
Pisanje obavijesti i izvješća	početak 11.mjeseca	11. i 13. studenog 2013.
Dan otvorenih vrata za javnost „Vremeplov četvrtog razreda“ (izložba uradaka)	II.tj. 11.mj. 2013.	12. studenog 2013.

Prikaz fotografija nastalih u toku provođenja projekta

Collections

Autorski tekstovi

NIN nagrada

NIN 2016

Pobjednička praksa